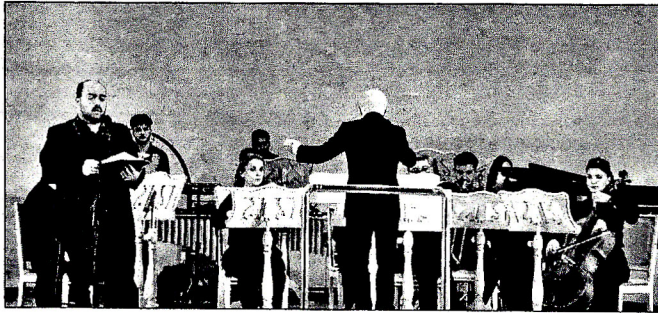

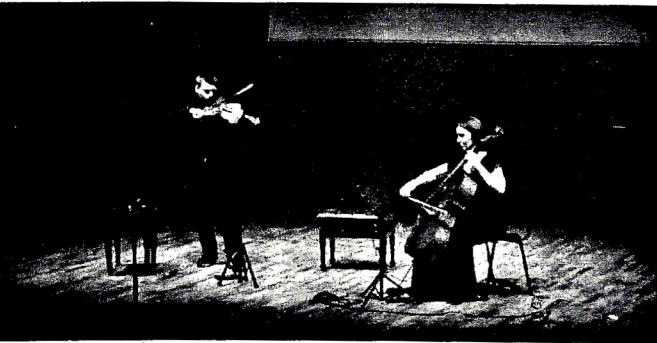
**Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi**

**Azərbaycanın dövlətçilik
tarixinin, milli adət-ənənələrinin,
elm və mədəniyyətinin təbliği**

May ayında Bakının musiqi həyatında gündəm olmuş 1-ci Bakı Müasir Musiqi Günleri Festivalı baş tutdu. Elm və Təhsil Nazirliyi, Mədəniyyət Nazirliyinin dəstəyi, "Cadenza" orkestrinin birbaşa iştirakı və təşkilatçılığı ilə M. Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası, Beynəlxalq Muğam Mərkəzi, Muzey Mərkəzində konsertlər keçirildi, həmçinin Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetində ustad dərsləri, seminar və müəhazirələr vaqə oldu. Paytaxtımıza təşrif buyurmuş əcnəbi musiqiçilər yerli sənətkərlərimizlə əməkdaşlıq edərək sənət mübadiləsi aparır, öz əsərlərini nümayiş etdirir, eyni zamanda təcrübələrini yerli auditoriya ilə paylaşırdılar. Festivalın hər günü biri bəstəkar, digəri ifaçı olmaqla iki ustad dərsi (bəzən müəhazirə) ilə başlanılır, "Portretlər" adlı konsert proqramı ilə davam edir və axşam konserti ilə yekunlaşırdı.

"insan zəkası və süni intellekt" kimi mövzuların təzahürüdür deyə bilərik. Belkə musiqi həqiqətən təhlükədir və süni intellekt insanın zəka və ruhuna tamamilə qalib gələcəkdir? Deyəsən ünlü Amerikalı futurist Jacque Fresconun dediği "robotlar bizim əvəzimizə iş görəcək, insanlar isə sənətlə məşğul olacaq" fikri özünü doğrultmur. Bu mövzu ilə əlaqədar həmsöhbətim, bəstəkar Da-

(Əvvəlki ötən sayımızda)

Festivalın proqramında yer alan əsərlərin çox hissəsində elektron vasitələrdən, kompüter texnologiyasından istifadə edilmişdir. Bəziləri isə tamamilə süni intellektin məhsulu sayıla bilər. Bunların arasında Mara Helmutun "Butterfly within I" ("İçimdəki kəpənək" - tərc. Leyla H.Ə.X.), Aleksandr Xubeyevin "Cryptocalypse", Türker Qasımzadənin "Breath" ("Nəfəs" - tərc. Leyla H.Ə.X.) və digərini qeyd etmək olar. Sənətkərlərin bu tərz seçmələri əslində günümüzün dünyasında mövcud "insan və robot"

niel Weissberge ünvanladığım "Gələcəyin musiqisinin necə görülmüşü?" sualına o: "Bu barədə heç bir təsəvvürüm yoxdur. Necə ki, bu gün baş verən texnoloji inkişafı illər əvvəl təsəvvür etmək mümkün deyildi, eləcə də bu gün gələcəklə bağlı bir şey deyə bilmərəm," - cavab verdi. O, həmçinin ustad dərsi ilə qarşımızda çıxış edərkən qeyd etdi ki, əsərlərində kompüterdən istifadə etməkdə marağı süni zəkanın insanın icra edə bilmədiyi şeyləri yerinə yetirə bilməsidir. Daha bir orijinallıq nümunəsi. Görünür bəstəkar bu ideyaya tamamilə aludə olmuş vəziyyətdədir. Çünki başdan axıra dek iştirak etdiyim

ustad dərslərində musiqidən, səsdən yox, kompüter proqramlarından, küyden bəhs gedirdi. Əsərlərindən birini biz dinləyicilərə çatdıran sənətkər onu bir hazır proqram şəklində təqdim etdi və auditoriyadan könüllü olaraq dəvət olunmuş musiqiçilər öz fantaziyalarını işə salaraq əsəri sanki göz önündə, tez bir zamanda ekrana gətirməli oldular. Bu da bir oyun.

Müasir musiqinin ifası solistlərdən texniki çətinliklərin öhdəsindən gəlməyi tələb edir. Bu çətinlikləri fiziki olaraq dəf etmək üçün ifaçılar yeni üsullar axtarırdı və festival çərçivəsində keçirilən ustad dərslərində on-

lar öz təcrübələrini digər ifaçılarla bölüşdülər. Bu baxımdan Muzey Mərkəzində yerləşən Musiqi Mədəniyyəti Dövlət Muzeyinin konsert salonunda çıxış edən Szilard Benesin klarnet musiqi axşamı gözəl nümunədir. Xarici və yerli əsərləri yüksək ustalıqla, artistizmle çatdıran ifaçı diqqətləri özünə çəkməyi bacardı. Səs-lənən nömrələr arasında isə Tahir İbişovun "Tuğbaum" əsəri konsertin ən maraqlı əsəri oldu. Bəstəkarın səmimiyyəti və istedadı diqqətdən yayınmırdı. Konsertlə bağlı bir incə məqam da tədbirin keçirildiyi salonun ab-havası idi. Divarları bəzəyən lampaların tutqun işığı, yerə döşənmiş "sıcaq" parket, kiçik səhnə, mərmər sütunlar arasında səliqə ilə sıralanmış oturmaqalar və həmin sütunlardan kənarda divar boyu düzül-müş zərif, rahat divanlar salonda füsunkar bir atmosfer yaradırdı. Bu kiçik məkani dolduran klarnetin məxmər səsi yerinə düşdü...

Festivalın proqram tərtibatında diqqətdən yayınmayan bir cəhət oldu. O da əcnəbi müəlliflərin Azərbaycanlı müəlliflərdən sayca üstün olmasıdır. Böyük bir siyahıda cəmi yeddi Azərbaycan bəstəkarının əsərləri səsləndi ki, fikrimcə daha çox ola bilərdi. Onların adlarını sadalamaq istərdim: Aqşin Əlizadə "Portret", İsmayıl Hacıbəyov - Rüşet Xəlilov "Capriccio", Türker Qasımzadə "Breath" ("Nəfəs" - tərc. Leyla H.Ə.X.), "...seen when night is silent..." ("...səssiz gecədə görünən" - tərc. Leyla H.Ə.X.), Ayaz Qəmbərli "Melancholia", Tahir İbişov "Tuğbaum", Səid Qəni "Kaleydoskop" silsiləsindən prelüd, Firudin Allahverdi

"Yasamal ragtime".

Konsertdə qeyd edildiyinə görə Rüşet Xəlilov öz müəllimi, mərhum İsmayıl Hacıbəyovun vaxtilə yalnız ekspozisiyasının ilk mövzusu yazdığı "Capriccio" əsərinin bərpasıdır. Həmsöhbətim, Bakı Musiqi Akademiyasının Bəstəkarlıq Kafedrasının müdiri, professor, bəstəkar Aydın K.Azim isə fikirlərini bölüşərkən qeyd etdi ki, əsəri "İsmayıl Hacıbəyovun mövzusu əsasında Capriccio" adlandırmaq daha doğru olardı. Çünki əsər İsmayıl Hacıbəyovun estetikasından uzaqdır və Rüşet Xəlilovun müəllif əsəridir. O həmçinin bəstəkarların natamam əsərlərini digərləri tərəfindən təmməllənməsinə qarşı olduğunu da söylədi...

Ayaz Qəmbərlinin vokal və çalğı heyəti üçün "Melancholia" əsəri Mikayıl Müşfiqin "Sevirəm" şeirinə yazılmışdır. Mikayıl Müşfiqin poeziyasına melankoliyadan çox romantik ruh məxsusdur. Buna rəğmən bəstəkarın istənilən əsərə öz ruh halından yanaşmaq haqqı vardır. Əsərdə bəstəkarın özünəməxsus tərzini gözlənilsə də, Mikayıl Müşfiqin poeziyasına məxsusi baxış mövcud deyildi. Bun-

kontekstində yerini müəyyənləşdirə bilmədi. Gültəkin Şamilli türkcəmizi mükəmməl bilmədiyindən fikirlərini dinləyicilərə lazımı səviyyədə çatdırı bilmirdi. Gültəkin xanımın ortaliqə qoyduğu mövzu binedən müzakirə olunan və bir çox musiqiçilərin müzakirə etməkdən yorulmadığı, fəqət bizim üçün mənasız və sonu olmayan bir mövzudur. Şərqi yalnız ənənə ilə, müasirliyin isə yalnız Qərblə bərabər tutulması qəlibləşmiş bir düşüncədir və iki fərqli mədəniyyətin müqayisəsi, bunun da nəticəsində birinin digərindən üstün gələcəyi gözləntisi ən yaxşı halda bir sadələşmə və səthi yanaşmadır. Gültəkin xanım çıxışı boyu ölkəmizi Şərq ölkəsi deyil, qərb ölkəsi etməyə çalışırdı. Təbii ki, bu, müzakirəyə açıq ayrı bir mövzudur. Çıxışdan sonra Gültəkin xanıma apionentlik edən filosof Rəhman Bədəlovun "Şərq deyərək bir coğrafi anlayış yoxdur" deyərək özünü qərbə elan etməsi isə ən azı məntiqdən uzaqdır deyərək düşünürəm: Sual olunur: Əcəba Şərq yoxdursa, Qərb necə mövcud ola bilər??? Eyni zamanda qeyd etdim ki, Şərq çox geniş bir coğrafi ərazi və ey-

Bakıda qərb külayi...

dan əlavə muğənninin ifasında "sevirəm" kəlməsi istisna olmaqla bir kəlmə də dinləyicilərə aydın olmadı.

Festivalın sonuncu günü baş tutmuş elmi seminarda alimlər, musiqişünaslar, bəstəkarlar və tələbələr iştirak edirdi. Üç fərqli mövzunun təqdim olunduğu seminarın moderatoru professor Zümrüd Dadaşzadə idi. Tədbirdə bəstəkar Elmira Mirzoyev "Müasir Azərbaycan bəstəkar musiqisinin dünya musiqi kontekstində yeri" mövzusunda, musiqişünas Gültəkin Şamilli "Şərq ya Qərb? Ənənə ya müasirlik?" mövzusunda çıxış etdi, musiqişünas Vəfa Abbasova isə "Azərbaycanda musiqi təqdimatının vəziyyətinə dair" düşüncələrini bizlərin diqqətinə çatdırdı. Seminara online əlaqə ilə qoşulan Elmira Mirzoyev mövzunu geniş tarixi çərçivədə təhlil etdiyindən onun məğzindən sanki bir qədər uzaqlaşdı və uzun bir müəhazirə ilə çıxış etməsinə rəğmən müasir Azərbaycan bəstəkar musiqisinin dünya musiqi

ni dərəcədə şərti bir qavramdır. Vəfa Abbasova çox faydalı çıxışı ilə auditoriyaya sanki "oyatdı". Ölkəmizdə musiqi təqdimatının problemlərindən söz açan musiqişünasın çıxışından arıdan gələn müzakirələr də məhz bu mövzu ətrafında baş tutdu. Vəfa xanım çıxışını haqlı olaraq "Azərbaycanda musiqi təqdimatı yoxdur" fikri ilə başladı, irəlində isə musiqişünasların qonorar, dərc olunmaqla problemlərindən, eləcə də sənət mühitinin hədəfinə dönmək qorxusundan danışdı.

1-ci Bakı Müasir Musiqi Festivalına mütəmən təşrif buyuran dinləyicilər göstərdi ki, musiqinin bu istiqamətinə maraqlı var. İstənilən halda bir parçası olduğumuz bu qocaman dünyada nələ baş verir, hansı dəyişikliklər olur bilməli, öyrənməli və öz qatqılarımızı etməliyik. Bütün təşkilatçıları, xüsusilə zəhmət çəkən iştirakçıları təbrik edir, layihənin uğurla baş tutmasını qutlayıram!

Leyla Həmid Əhməd Xan